

การศึกษาการประเมินพัฒนาการเด็กอนุบาล ในโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

นายสมปอง สีนวน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-4767-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF CHILD DEVELOPMENT ASSESSMENT IN THE LEARNING REFORM
SCHOOLS FOR DEVELOPING QUALITY OF LEARNERS UNDER THE JURISDICTION OF
THE OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION

Mr. Sompong Seenuan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Early Childhood Education

Department of Elementary Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-4767-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การศึกษาการประเมินพัฒนาการเด็กอนุบาล ในโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้
เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ
โดย   นายสมปอง สีนวน
สาขาวิชา   การศึกษาปฐมวัย
อาจารย์ที่ปรึกษา   อาจารย์ ดร.อรชา ตุลานันท์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.น้อมศรี เคท)

.....
(อาจารย์ ดร.อรชา ตุลานันท์)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ตันติวงศ์)

สมปอง สีนวน: การศึกษาการประเมินพัฒนาการเด็กอนุบาล ในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

(A STUDY OF CHILD DEVELOPMENT ASSESSMENT IN THE LEARNING REFORM SCHOOLS FOR DEVELOPING QUALITY OF LEARNERS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION) อ.ที่ปรึกษา: อาจารย์ ดร.อรชฯ ตูลานันท์, 188 หน้า. ISBN 974-17-4767-5

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการประเมินพัฒนาการเด็กอนุบาล ในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการวางแผน การดำเนินงาน การนำผลการประเมินพัฒนาการไปใช้และปัญหาที่พบ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูอนุบาล 318 คน จาก 142 โรงเรียน เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบศึกษาเอกสาร นำข้อมูลที่เกิดขึ้นรวบรวมได้ มาแจกแจงความถี่และคำนวณหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยมีดังนี้

ข้อมูลจากแบบสอบถาม (n=318) พบว่า ครูมีการวางแผน มีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ประเมินพัฒนาการเด็กครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน โดยปัญหาที่พบ คือ ครูมีภาระงานมาก แต่จากการสัมภาษณ์ สังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน และศึกษาเอกสาร (n=8) ไม่พบการวางแผน สำหรับการดำเนินงาน ครูมีการเก็บรวบรวมข้อมูล ประเมินพัฒนาการลงในแบบบันทึกพัฒนาการ แต่ไม่พบการจดบันทึก การสรุปและการแปลความหมาย ข้อมูล ส่วนการนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปใช้ พบว่า ครูรายงานผลการประเมินให้แก่ผู้ปกครอง และผู้บริหาร

นอกจากนี้ยังพบว่า ครูมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็ก อยู่บ้าง ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก ความเข้าใจเกี่ยวกับการทดสอบ และ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้แฟ้มสะสมผลงานเด็ก

ภาควิชา..... ประถมศึกษา.....

สาขาวิชา..... การศึกษาปฐมวัย.....

ปีการศึกษา..... 2546.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4483817627 :MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

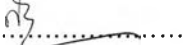
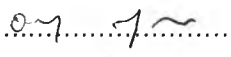
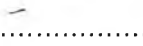
KEY WORD: CHILD DEVELOPMENT ASSESSMENT/REFORM SCHOOL

SOMPONG SEENUAN: A STUDY OF CHILD DEVELOPMENT ASSESSMENT IN THE LEARNING REFORM SCHOOLS FOR DEVELOPING QUALITY OF LEARNERS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISION. THESIS ADVISOR: ORACHA TULANANDA, Ph.D., 188 pp. ISBN 974-17-4767-5

The purpose of this research was to study child development assessment in the Learning Reform Schools for Developing Quality of Learners in term of planning, operation, application and problems. The sample were 318 teachers from 142 schools. The instruments used in this study were a questionnaire, an interviewing form, an observation form and a document analysis form. The data was analyzed using frequency and percentage.

The questionnaires data (n=318) indicated that teachers planned the assessment, collected data through various methods and instruments and did the assessment that covered all of the child development domains while reported having problem concerning duty overloaded. However, the data from the interview, observation and document analysis (n=8) did not find the assessment planning. For the assessment operation, teachers performed data collecting and evaluating using child development record forms but did not record, summarize nor interpret the collected data. For the application of the assessment results, the teachers reported the outcome to parents and school administrators.

It was also found that teachers misunderstood certain child development assessment concepts such as knowledge and understanding of child development, test and portfolio.

Department.....Elementary Education.....	Student's signature.....
Field of study...Early childhood Education	Advisor's signature.....
Academic year.....2003.....	Co-Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความเมตตา กรุณาอย่างยิ่ง จากอาจารย์ ดร.อรชยา ตูลานันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาดูแลเอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ ให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.น้อมศรี เคท ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ตันตวงศ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ เป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ข้อคิด และคำแนะนำเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ ทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมไปถึง คณาจารย์ภาควิชาประถมศึกษาทุกท่านที่ได้ประสาทความรู้ ให้โอกาสในการเรียนรู้อันมีคุณค่า และให้กำลังใจด้วยความปรารถนาดีเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรี ผลโยธิน อาจารย์ ดร.วรรณาท รักสกุลไทย และอาจารย์ ดร.วรรณิ แกมเกตุ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการ ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้คำแนะนำ ข้อคิดในการแก้ไข ด้วยความเต็มใจ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณคณะครูทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นอย่างดี โดยเฉพาะคุณครูทั้ง 8 ท่านที่เป็นกรณีศึกษา ที่ให้การต้อนรับ และความเป็นมิตรไมตรี อย่างดี

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา และมารดา อย่างสูงที่อยู่เบื้องหลังของความ สำเร็จนี้ โดยไม่คำนึงถึงความยากลำบาก และความเหน็ดเหนื่อย ด้วยความเป็นสุขใจ เป็นแรงกาย แรงใจที่เปี่ยมล้นเสมอมา รวมถึงพี่ชาย น้องสาวและกัลยาณมิตรทุกท่านที่เป็นกำลังใจ ให้การ สนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ ด้วยความรัก ความห่วงใยผู้วิจัยตลอดมา

สารบัญ

		หน้า
	บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
	กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
	สารบัญ.....	ช
	สารบัญตาราง.....	ฌ
	สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
	บทที่	
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
	ขอบเขตของการวิจัย.....	5
	ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
	ข้อจำกัดของงานวิจัย.....	6
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
	การปฏิรูปการเรียนรู้.....	11
	การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	11
	หลักในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	13
	โครงการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน.....	13
	แนวคิด ทฤษฎี และความรู้เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็ก.....	20
	ลำดับขั้นพัฒนาการเด็ก.....	21
	ความหมาย วัตถุประสงค์ ขั้นตอนและหลักการประเมินพัฒนาการเด็ก.....	28
	กรอบการประเมินพัฒนาการเด็ก.....	37
	ช่วงเวลาในการประเมินพัฒนาการเด็ก.....	45
	ลักษณะการประเมินพัฒนาการเด็ก.....	45
	วิธีการประเมินพัฒนาการเด็ก.....	48
	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก.....	58

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
	การรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็ก..... 68
	การนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปใช้..... 70
	ปัญหาที่พบจากการประเมินพัฒนาการเด็ก..... 72
3	วิธีการดำเนินการวิจัย..... 77
	การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น..... 77
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 78
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 79
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 85
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 86
	การนำเสนอข้อมูล..... 86
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 87
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม..... 88
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง..... 88
	ผลการวิเคราะห์การประเมินพัฒนาการเด็กอนุบาลและปัญหาที่พบ..... 91
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนและ
	การศึกษาเอกสารของครูอนุบาล..... 116
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน..... 116
	ผลการวิเคราะห์การประเมินพัฒนาการเด็กอนุบาล..... 128
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 140
	สรุปผลการวิจัย..... 140
	อภิปรายผลการวิจัย..... 146
	ข้อสังเกตจากการวิจัย..... 154
	ข้อเสนอแนะ..... 155
	รายการอ้างอิง..... 157
	ภาคผนวก..... 163
	ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.... 164
	ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 166
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์..... 188

สารบัญญัตราง

ตารางที่		หน้า
1	ลำดับขั้นพัฒนาการของเด็กอนุบาลด้านร่างกาย.....	21
2	ลำดับขั้นพัฒนาการของเด็กอนุบาลด้านอารมณ์ จิตใจ.....	22
3	ลำดับขั้นพัฒนาการของเด็กอนุบาลด้านสังคม.....	23
4	ลำดับขั้นพัฒนาการของเด็กอนุบาลด้านสติปัญญา.....	24
5	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	78
6	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	79
7	โครงสร้างของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	82
8	จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับกลับคืน.....	85
9	ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ สังเกต และศึกษาเอกสาร...	86
10	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน.....	88
11	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการวางแผน.....	91
12	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกรอบการประเมินพัฒนาการเด็ก..	96
13	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่วงเวลาที่ใช้ในการประเมิน พัฒนาการเด็ก.....	98
14	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะการประเมินพัฒนาการเด็ก	99
15	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวิธีการที่ใช้ในการประเมิน พัฒนาการเด็ก.....	102
16	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน พัฒนาการเด็ก.....	109
17	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรายงานผลการประเมิน พัฒนาการเด็ก.....	110
18	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการนำผลการประเมิน พัฒนาการเด็กไปใช้.....	112
19	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัญหาที่พบจากการประเมิน พัฒนาการเด็ก.....	113

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กระบวนการประเมินพัฒนาการแบบเดิมและกระบวนการประเมินพัฒนาการตามสภาพจริง.....	34
2	แผนงานการประเมินพัฒนาการตามสภาพความเป็นจริง.....	36
3	แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมโดยใช้การจดบันทึก.....	59
4	แบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง.....	60
5	แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง.....	60
6	แบบประเมินพัฒนาการ.....	62
7	แผนภาพสังคัมมิตี.....	65